Copies can be had of :—

THE PROPRIETOR,

Saraswati Grandhamala,

KAKARAPARRU,

TANUKU TALUK, West Godavary Dist.

శాశ్వత మహారాజ పోషకులు.

1 మహారాజ శ్రీ శ్రీ రాజా విజయ అప్పారావు బహద్దరు, అశ్వా
రావుపేట జమీందారు, ఎ. బాదుషాహీ మన్సబు
దారు సర్కారు, ముస్తఫానగర సంస్థానాధి పాల
నంద శ్రీ (భారతీ) పరిషత్ సభా పోషకులుగారి
గారు, కొవ్వూరుపేట.

మహారాజ పోషకులు.

2 శ్రీ శ్రీ శ్రీ సాహెబ్ వెంకటగిరి స్వాములవారు సింగు, నవాబ్
నంజు బహాదరు మహారాజశ్రీవారు, జమీందారులు
సంస్థానము, కోరాపురం.

3 ,, రాజా వెంకట కృష్ణరావు బహద్దరు జమీందారు
గారు, సూర్యనారాయణ స్వామి, సంస్థానము.

4 ,, సర్ వెంకటరత్నం నాయుడు గారు,
మద్రాసు.

5 ,, దేశముఖ వెంకట నారాయణరావు బహద్దరు
లుగారు, ఆంధ్ర సంస్థాన పాలకులు, మద్రాసు.

6 ,, శ్రీ వేంకట రత్నంగారు, జమీందారులు,
నిడదవోలు.

7 ,, బొమ్మిడి రామకృష్ణయ్యగారు, బి.ఎ., బి.ఎల్.,
దివాను బహదూరు, ముక్త్యాల.

8 శ్రీ శ్రీ శ్రీ జవ్వాది లక్ష్మయ్యగారు - ప్రెసిడెంటు యూనియన్ బోర్డు-డిస్ట్రిక్టుబోర్డు లోకలు తాలూకా బోర్డు-మెంబరు, పెనుగొండ.

రా జ పో ష కు లు.

---

1 శ్రీ శ్రీ శ్రీ జంపన సుబ్బరాజుగారు, రిటైర్డు డిప్యూటీ కలెక్టరు, మిసుయాండ్రకోలను, ఖండవిల్లి.

2 ,, శ్రీ రాజా చింతలపాటి సూర్యనారాయణరాజుగారు, పటికొప్పాక.

3 ,, పెనుమెత్స శ్రీరామరాజుగారు, ల్యాండుహోల్డరు, అజ్జరం.

4 ,, ముత్తా సత్యనారాయణగారు, ల్యాండ్లార్డు, కాకినాడ.

5 ,, భారతం సూర్యనారాయణగారు, ఎల్. ఎమ్. పి. ఖండవిల్లి.

6 ,, అడివిల్లి చినవెంకటశాస్త్రిగారు, ల్యాండుహోల్డరు, కాకరపర్రు.

7 ,, చిసూరి నారాయణస్వామిగారు, జనరల్ మర్చెంటు, సన్యాసపురం.

8 ,, నెక్కంటి దొరయ్యగారు, ఆకివీడు.

9 ,, ద్వారంపూడి బసివిరెడ్డిగారు, మండపేట.

10 ,, మొసలికంటి రామస్వామిగారు, ల్యాండుహోల్డరు, కాకినాడ.

11 శ్రీ శ్రీ శ్రీ తణుకు భాస్కరరావుగారు, యల్.యమ్.యస్.
నేత్రశస్త్రవైద్యులు, ఐ. స్పెషలిష్టు, తణుకు.
12 ,, అణివిళ్ళ వెంకటశాస్త్రిగారు, కాకరపర్రు.
13 ,, వెలగల సత్తిరెడ్డిగారు, గంగుటూరు.

పోషకులు.

---

1 శ్రీ శ్రీ శ్రీ మోతే గంగరాజుగారు
2 ,, మోతే నారాయణరావుగారు
3 ,, మోతే నరసింహారావుగారు
4 ,, మోతే కృష్ణారావుగారు
} విస్సన్నపేట, గుండేపల్లి, జమీందార్లు, ఏలూరు.

5 ,, రావుసాహెబు, గుత్తా వెంకయ్యచౌదరిగారు, ఏలూరు.
6 ,, కానుకొల్లు సత్యప్రకాశరావుగారు, సర్పవరం.
7 ,, రావుసాహెబు, కలిదిండి వెంకటనరసరాజుగారు, ల్యాండులార్డు, శృంగవృక్షం.
8 ,, టి. వి. బంగారుస్వామిశెట్టిగారు, రాజమండ్రి.
9 ,, సర్దార్ శ్రీ రామకృష్ణయ్యబహద్దరువారు, జమీందార్లు, అప్పన్న దేవరపేట నగరంరా మెస్టేట్సు, కాకినాడ.
10 ,, ముళ్ళపూడి సత్యనారాయణరెడ్డిగారు, గంగుటూరు.
11 ,, సి. సన్యాసిరాజుగారు, జడ్జి, సామర్లకోట.
12 ,, లంక రామారావుగారు, యం. ఏ. (హెడ్మాస్టరు) కాకినాడ.

13 శ్రీశ్రీశ్రీ విస్సాప్రగడ [illegible]గారు, హెడ్మాస్టరు, నగరం.

14 ,, [illegible] వెంకట[illegible]గారు, [illegible]పురం.

15 ,, [illegible] సాగి [illegible]గారు, [illegible].

16 ,, [illegible]

[illegible]

17 ,, [illegible]

[illegible]

[illegible]గారు.

స భ్ యు లు.

1 శ్రీశ్రీశ్రీ [illegible]

2 ,, [illegible]గారు, [illegible]

[illegible]గారు.

3 ,, [illegible]గారు, [illegible]

[illegible]

4 ,, [illegible]గారు, [illegible]

[illegible]

5 ,, [illegible]గారు, [illegible].

6 ,, [illegible]గారు, [illegible].

7 ,, తాడంకి [illegible]గారు, [illegible]

బెజవాడ.

8 శ్రీ శ్రీ శ్రీ కొల్లూరు మహాదేముడుగారు, కరణం, కొక్కిరపల్లి.

9 ,, జంపూడి కేశవరావుగారు, బ్యాంకరు, గరగపర్రు.

10 ,, ముసుకుట్ల వీరన్నగారు, క్లార్కు, పి. డబ్లియు. డి. సెట్టిపేట.

11 ,, శిష్టా వెంకటసుబ్బయ్యగారు, నర్సాపురం.

12 ,, అప్పన లక్ష్మణపతిగారు, ముంగవరప్పుకోట్లు.

13 ,, వాజపేయయాజుల రామసుబ్బారాయుడుగారు, కొల్లాపురం.

14 ,, కందుకూరి సుబ్బారావుగారు, నిడదవోలు.

15 ,, సత్తి రామన్నగారు, సవరప్పాలెం.

16 ,, ఎస్. సి. వి. హనుమానులుగారు, మెడికల్ ప్రాక్టిషనర్, అత్తిలి.

17 ,, భూపతిరాజు సూర్యనారాయణరాజుగారు, ఖండవల్లి.

18 ,, యొర్రాప్రగడ వెంకటకృష్ణారావుగారు, ఎం, ఏ., ల్యాండుమార్టుగేజి, గొంగనాపాలెం.

19 ,, యం. జె. వెంకటరామయ్యగారు, పోలీసు ఇనస్పెక్టరు, పిఠాపురం.

20 ,, నిమిషకవి భవానిశంకరరావుగారు, యక్సైజ్ సబ్ ఇనస్పెక్టర్, ధవళేశ్వరం.

21 శ్రీ శ్రీ శ్రీ మామిడి సుబ్బన్న గారు, ధవళేశ్వరం.

22 ,, యం. రామకృష్ణయ్యగారు, [illegible], నిడదవోలు.

23 ,, జెట్టా శ్రీరంగనాయకులుగారు, పోలీసు సబ్ ఇన్ స్పెక్టరు, [illegible]గూడెం.

24 ,, [illegible] గారు, [illegible] వాడ.

25 ,, [illegible] గారు, [illegible], బొబ్బంపూడి.

26 ,, [illegible] గారు, [illegible], [illegible] పట్నం.

27 ,, [illegible] గారు, [illegible], [illegible].

28 ,, [illegible] గారు, [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] వోలు.

29 ,, పి. వెంకట [illegible] గారు, [illegible]. ఎఫ్. [illegible], [illegible].

30 ,, [illegible] గారు, [illegible], [illegible] వోలు.

31 ,, [illegible] గారు, ముఖాసాదారు, [illegible].

32 ,, [illegible] గారు, [illegible].

సరస్వతీగ్రంథమాల.

కాకరపర్రు, తణుకు తాలూకా, (పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా.)

స్థాపితము 1923.

ఈ గ్రంథమాలయందు 3 మాసములకొక గ్రంథము గొప్పవి రసవంతములగు చరిత్రాత్మక, అపరాధ రహస్యపరిశోధక నవలలు, నాటకములు ప్రకటింపబడుచుండును. భాషాభిమానులందరును పోషకులుగను, చందాదారులుగను ప్రవేశింప బ్రార్థితులు.

సంవత్సరమునకు చందా రు 2 8 0 లు.
ప్రవేశరుసుము రు 0 8 0 లు.

1 విజయాంగి APPROVED 6th JANUARY 1925.
2 నాసి పినాలనీ పరిణయము.
3 సిపాయీ విప్లవారంభము APPROVED 24th MAY 1927.
4 సరోజినీ భార్యా చరిత్రము APPROVED.
5 కీచకవధ.
6 ప్రేమ.
7 అనంగ మూలు I } APPROVED.
8 ,, II
9 విజయదశ్యాగ్ని.
10 శ్రీమద్బిహారి I } APPROVED
11 ,, II } 16th NOVEMBER 1927.
12 చిత్రమందిరము.

13 మహారాష్ట్ర జీవప్రభాతము I } APPROVED.
14 ,, II

15 దుర్గావతి.

16 హత్యానివారణము.

17 కథావళి } APPROVED 13th NOVEMBER 1928.
18 నీరజ

19 కష్టసుఖములు I } APPROVED.
20 ,, II

21 నీలిపూలు.

22 పతితసల్లిని I

23 ,, II

24 అకాలీల సత్యాగ్రహము.

25 ప్రేమచందు కథలు APROVED.

26 గృహవిచ్ఛిత్తి I } APPROVED.
27 ,, II

28 ఠాకూర్ దుర్గాదాస్ I

29 ,, II

30 ప్రాచీన భారత విద్యావిధానము.

31 పిచ్చిపిల్ల.

32 నీతిముక్తావళి.

33 జీవనసంధ్య.

34 కలము.

35 రాజ్యపాలనాశాస్త్రము.

తొలిపలుకు.

పాఠక మహాశయులారా!

నా "స్నేహలతా కవితా సంపుటము" సకల సుంగళ ప్రబోధనములుగు మిత్రశ్రేణులచే జీవనాధారము లగుటం జేసి, నా బాల్యమిత్రుండగు శ్రీ కారంపూడి సత్యనారాయణ శర్మ నందు, తేని మిగుల నెల్ల లేఖలు వ్రాయుచుండుటం జేసి, మొట్ట మొదటి నొక లేఖ వచ్చినపుడు "సంవత్సరమున కొకసారైనను నీవు జ్ఞాపకము సరిపుస్తకము వేసిన భగవానుని కృపకు నెంతయు పాత్రుఁడ గ్గలవు" నను నాయిష్ట మునకిట్లు వ్రాయగా నాపై నవనీత సమా నురాగమంతటి యానని ప్రేమయను "ధలోక్తి"గా వ్రాసిన దాని కుఱుచను గనుగొనిన సమాధానము నాకిచ్చెను నావల నాకీయను నుద్దేశించి నేను వ్రాసిన మఱియు నా యీ విషయంబు లన్నియు వానిలో నుండి యన్యముగా సమకూర్చినవని గ్రహింతురుగాక.

కవిత్వావసరము లెట్టివారలకు నుండునో, యెట్టి కల్పితము లగుచుండునో కవి యనుభవానుసారము నిర్ణయింపఁదగిన విషయమే గనుక నిదే నేఁటి నిర్ణయమని సెలవిచ్చుచున్నాఁడను.

నా మిత్రులగు నానావిధ ప్రశస్త భావములు పురస్కరించు కొనియు, ఎచ్చోట్ల నిరంతరాధారము లగు సవనాగరికులై, గానకళావిశారదులై, ఆంధ్రభాషాకోవిదులై, స్నేహపా

తుఁడై, కవియై, సరస్వతీ గ్రంథమాల మూలమునఁ జిన్న వయసునందె జగద్విఖ్యాతిఁ బొందుచు, భాషాసేవయును, దన్మూలమ్మున దేశసేవయును జేయుచు, పరోపకారపారీణుఁడై, సుగుణచంద్రుఁడై, యందఱును దలలోని నాల్కవలె మెలంగు చున్న నా మిత్రుని యుదారగుణ పద్ధతులను జూచి, సంత సించియు, మైత్రీభావమును నిలబెట్టుకొనుటకై యీ చిన్ని గ్రంథమును నామిత్రునిచే స్థాపింపఁబడిన సరస్వతీ గ్రంథమాల కొక పుష్పముగ సమర్పించుకొనుచున్నాఁడను.

ఇట్లు,

బుధజన విధేయుఁడు,

గ్రంథ రామసుబ్బారాయుఁడు.

సంపాదకీయము.

శ్రీ వాజపేయయాజుల సుబ్బారాయుడుగారు నాకు చిరకాలము నుండి మిత్రులు. వీరు బాల్యమునుండియు మిగుల పాటుపడి ఆంగ్లముతో బాటు కృషిచేసి సరళమైన తెలుగు కవిత్వమున కలవడి పెక్కండ్రు శిష్యులను తయారుచేసి గొప్పఖ్యాతిని గాంచుచున్నారు. వీరు కొల్లాపురంబున స్థాపింపబడిన స్నేహలతా కవితాసంఘమున కధ్యక్షులయి సంఘము తరఫున పెక్కుగ్రంథములను వ్రాసియు ప్రచురించియు భాషాసేవ నొనర్చుచున్నారు. వీరి భాషాసేవాకౌశలతయు సంతసించి భాషాపోషకులగు శ్రీ శ్రీ జటప్రోలు రాణీవారు వారి నెక్కుడు ప్రోత్సహించుచున్నారు.

శ్రీ సుబ్బారాయుడుగారు నాయందు గల ప్రేమాతిశయముచే నేను చాలకాలమువఱకు వారికి జాబు వ్రాయకుండుటచే నాకు కొంచెము హాస్యముగ నొక జాబు వ్రాసిరి. ఆ జాబును జూచి నేను చకితుడనై నన్నన్యథా తలంచుట భావ్యముకాదని జాబు వ్రాయుటయు దానికి వారు కలము నుద్దేశించి వ్రాయుటయు యీ గ్రంథమున కితివృత్తము. ఈ పద్యకావ్యమును రచించి శ్రీ మహారాణీవారికి వినిపించి నా గ్రంథమాల కొసంగెదనని వారికి మనవిచేయు వారి యుత్సాహమును

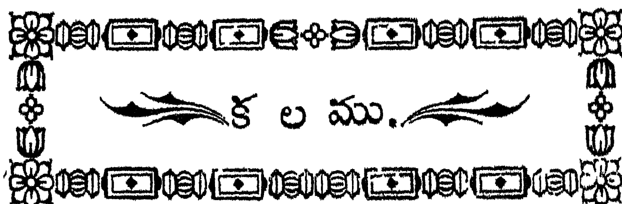
వెలువరింప నా మిత్రులు నా గ్రంథమాలకు దీని నొక కుసుమముగ నొసంగిరి. మా గ్రంథమాల యం దెక్కు డభిమానముంచి, మహారాజ్ఞి పోషకత్వమును వహించి సాహాయ్యమొనగూర్చుచున్న శ్రీ మహారాణీవారికిన్ని నాయందు మిత్రవాత్సల్యముంచి యీ గ్రంథమును మా గ్రంథమాల కొసంగిన శ్రీ రామసుబ్బారాయఁడుగారికిన్ని నే నెల్లప్పుడును గృతజ్ఞుండను.

ఇట్లు,

భాషాసేవకుఁడు,

కే. యస్. యన్. మూర్తి.

శ్రీమత్పరదేవతాయైనమః.

మ. కలమా! మిత్రునికిట్లు వ్రాయఁదగునా? కాగితంబున్ [illegible] సిరా

తలపైఁబెట్టితి సర్వభారములు స్వస్థంబుఁ గాఁ బొంది, [illegible]

స్థలకుఁ బిన్నలకున్ యథోచితముగాఁ దాత్పర్యముల్ జూపి, వా

రలఁ దృప్తిన్ బొసఁగింతువంచు నిను గర్వంబూనుటల్ [illegible]. 1

ఉ. శ్రేయముగాను గర్వమును [illegible] మిత్రుఁడు [illegible] నా

ప్యాయముతోడ నెన్నఁడు నాయన్ని [illegible] నిత్యమా

రాయణ [illegible] నిట్టు లగునా? మరియాదను [illegible] వ్రాయుటగా

న్యాయముగాదని [illegible] కలమా! [illegible] ఎవ్వఁడో [illegible]! 2

మ. కలమా! వ్రాయుటమేమి [illegible] గార్యంబులేమున్ను [illegible]

తలపై నుండెడు వేళ నెట్టి [illegible] ధారాళముగా [illegible]

వల విశ్రాంతిని [illegible] గాను [illegible] [illegible]

గలకాలంబును వ్రాయువేళలను [illegible]. 3

చ. అని హితబోధ చేసిన యనంతర [illegible] సేవ [illegible]

చినయట [illegible]! యని [illegible] వి[illegible]

జన విషయంబు [illegible] దాని [illegible] నిన్ను ని

మ్మనమున ధైర్యముగాను [illegible] నామము సేయు [illegible]. 4

చ. పరులను బాధపెట్టునటు వ్రాసితినా? మరియాదవీడి, మీ
కరమును బట్టినాననుచు గర్వము జెందితినా? యొకప్పుడేన్
దురితము లాచరింపుమని తోఁచినరీతిని సెప్పినాన? యో
క్కరణిని వ్రాయవద్దనెదొ? కారణమించుకఁ జెప్పవేడెదన్. 5

ఉ. నీతముగాంచి వ్రాతునని నేర్పున విజ్ఞులు మెచ్చలేదె? నా
వ్రాతలఁజూచిన ట్లటనె పల్వురు పత్రిక కెక్కి వ్రాయరే?
ఖ్యాతిగడింపలేదొకొ? సుఖంబును గూర్పఁగలేదొ? లోక మే
రీతినిఁ జెప్పుచుండెనొ పరిస్ఫుటభంగిని చిత్తగింపుమా. 6

ఉ. వ్రాసితినా? దొసంగులను వ్రాసితినా? యనృతంపు వాక్కులన్
వ్రాసితినా? వివేకమును బాయుచుఁ దప్పుచు ధర్మపద్ధతుల్
వ్రాసితినా? పతివ్రతలఁ బట్టుమటంచు మఱేటికో యిటుల్
గాసినిఁ బెట్టుచుంట కలికాలమహత్త్వమొ? నాదుకర్మమో? 7

ఉ. వ్రాసియెఱుంగ నెన్నఁడును వ్రాయఁగరాని కఠోరవాక్యముల్
వ్రాసిన దానఁగాను నొకపట్టుననైన నధర్మవాక్యముల్
వ్రాసిన వ్రాతలన్నియును వన్నెయు వాసియుఁ గాంచురీతిగా
వ్రాసితినంచు మీ రెఱుఁగరా? ననునేల తపింపఁజేసెదో? 8

గీ. నావలన నపఖ్యాతి యేనాటికైన
వచ్చెనో? లేక నాదు సపర్యలందు
దోసఁగు వాటిల్లెనో? యేల విసువుఁజెంది
తొలఁగి పొమ్మంచుఁ జెప్పెదో తెలియరాదు. 9

ఉ. వ్రాసితి స్తోత్రపాఠములు వన్నెయువాసియుఁగాంచురీతిగా
వ్రాసితి రామగాథ నటుపై శతకంబులు మూఁడు నావలన్
వ్రాసితి లక్ష్మరాయ నృపవర్యుని జీవితగాథ పూర్తిగా
వ్రాసితిహాస్యకావ్యములువ్రాసితినిర్వదియారుగ్రంథముల్ .10

ఉ. వ్రాసితి శంకర స్తవము వ్రాసితి చాటువులెన్నియేనియున్
వ్రాసితి మాధవంబుమఱివ్రాసితిరాఘవమున్ బ్రియమ్ముగా
వ్రాసితి రత్నమాంబపయి భక్తి దలిర్పఁగ పద్యరాజముల్
వ్రాసితికృష్ణరాయనృపవర్యునిపై మఱికొన్ని పద్యముల్ .11

ఉ. వ్రాసితి స్తోత్రపాఠములు బల్మరు మద్గురులన్ భజింపఁగా
వ్రాసితిమిత్రరాజములపై నుతియించుచుఁ బెక్కుపద్యముల్
వ్రాసితి సంఘసభ్యులకు నందలకెక్కుడుగాఁగఁ బద్యముల్
వ్రాసితి నాశిషంబులలరన్ ననుఁగొల్చెడుశిష్యకోటికిన్ .12

సీ. నామూలమునగాదె భూమీశ లక్ష్మణా
వర్యునితో స్నేహభావమబ్బె
నామూలమునగాదె శ్రీమన్మహారాణి
రత్నమాంబిక కృప ప్రబలుచుంట
నామూలమునగాదె నానాప్రదేశము
లకు బ్రాకె నీ 'స్నేహలత' బిరాన
నామూలమునగాదె నవ్యయానంద సౌ
ఖ్యమ్ము మీకెల్లప్డు సమకుఁగలిగె

గీ. నన్నుఁ జేఁబట్టుటకుఁ గాదె యెన్నరాని
మిత్ర సౌభాగ్యసంపత్తి మిగులుచుంట
మఱచినావె? తద్విషయముల్ మనమునందు
నెట్లు జూతువో నన్నింక నెఱుఁగ రాదు. 13

సీ. కరగింపఁగాలేదె? కఠినచిత్తుల నైనఁ
గాని బల్ సామవాక్యములచేత
పోషింపఁగాలేదె? పుణ్యంబుఁ జేకూర్చి
సరససత్కవితాప్రచారమొల్ల
రక్షింపఁగాలేదె? ప్రాణంబు వీడెడు
పట్ల "శనిస్తోత్ర" మెట్లొ వ్రాసి
మెప్పింపఁగాలేదె? మేటి రాజుల నైన
వెలలేని సన్మానములు నొసంగ

గీ. ఛాత్రకోటినిఁ జేకూర్చి సంఘ మొకటి
కొల్లపురియందు స్థాపించి యెల్లగతుల
నీవు ప్రఖ్యాతిఁ గాంచఁగా నెఱపలేదె?
ఇంతకంటెను నీ కేమి వింతగలదు? 14

గీ. పాడువ్రాఁతల నెప్డైన వ్రాసినాన?
తిట్టుపద్యంబు లెప్డైనఁ దీర్చినాన?
కోపభావంబు లెప్డైనఁ జూపినాన?
యేల మాటిమాటికి నన్నుఁ దూలనాడ? 15

శా. ఎన్నోనాళ్లనుండి మీకరమునం దేర్పాటుగానిల్చి, యె
న్నెన్నోసత్కృతులన్ రచించి కవులెంతేనిన్ బ్రశంసింపఁగా
విన్నాణంబుగ దేశదేశముల మీపేరందగాఁజేసి, మీ
రన్నన్ బ్రాణమటంచు నెంచితిగదా! న్యాయంబె? యిట్లాడుటల్.

ఉ. పెద్దల కెట్లు వ్రాసితినొ? పిన్నల కెట్లు వచించినానొ? యా
పద్దశ వచ్చినప్పుడెటు పల్కితినో మిము నాఱడింపఁగాఁ
దద్దయు మీకుఁ దెల్లముగదా? యిపుడేటికి నింక వ్రాయఁగా
వద్దని నొక్కి చెప్పుటలు, భావ్యమె నన్నిటు చిన్నబుచ్చుటల్. 17

గీ. మీరెటులఁ ద్రిప్పఁజూతురో మీఁదు చిత్త
సరణి యెటుల మాఱెడునో యత్తెఱఁగున చరి
యింప నెంచితిఁగాని యిఱెసన్నఁడైన
నించుకైనను నే స్వతంత్రించినాన? 18

ఉ. అంతపరిశ్రమన్ గొని, నయమ్మున మిమ్మెదఁ బూజసేసి, మి
చెంతను నుండి లేఖల రచింపుచుఁ గాలము బుచ్చుచుండ, వి
శ్రాంతినిఁ జెందుమంచు నిఁక వ్రాయుట మానుమటంచుఁ జెప్పుటల్
వింతగఁ దోఁచె నామదికి వేయివిధంబులఁ జెప్పనేటికిన్. 19

ఉ. వేఱుగఁ జెప్పఁగాఁదగునె? విశ్రుతకీర్తులు మీరు కావునన్
భారము మీపయిన్ వదలి బాల్యమునుండియు మిమ్ము విడ కా
ధారము మీరలంచు నెడఁదన్ దలపోసితిఁగాని నే తిర
స్కారము జేసినాన? యొక కాలమునందునఁగాని భూసురా! 20

గీ. నన్నుఁ జేబట్టక మునుపు యెన్ని కార్య
ములఁ నొనర్చితిరో మీకు తెలియకున్నె ?
యెంత లోకప్రఖ్యాతి గడించినారొ
మనములోపల నెంచుఁడో మాన్యచరిత ! 21

చ. కరము విషాదమొందుచు సుఖస్థితిఁ బాసినవేళ చింతలన్
బొరలెడు వేళ రోగమునఁ గ్రుంగుచు మంచము నెక్కువేళ, నీ
కరమున నిల్చి బల్ మధురగానము సల్పుచు ధైర్యమివ్వనా?
బరువుగ నిష్టు నేను గనుపట్టితినా ? విడనాడఁ జెల్లునా ? 22

గీతమాల :—కమలవలె నేను మూడక్షరములు గలిగి
యంతకంటెను గొట్టింపు కాంతిఁ గలిగి
యంతకంటెను భోగభాగ్యములు గలిగి
యంతకంటెను మాధుర్యమెంతొ కలిగి
యిందునందునఁ బ్రఖ్యాతి నలరుచుంటిఁ
గమలనోటకు మాఱుగాఁ గలము నైతిఁ
గ్రిమముఁ దప్పినఁ దప్పను గాక ; క్రమము
నేల తప్పితినో నీకు నెఱుఁగఁ జేతు
కమల చంచలమగు స్వభావమునఁ గనరు
కవులకెప్డు లభింపని కతన చిత్త
నేను సుస్థిరతనుగల్గి నెగడుచుందు
కవిజనులపాలి కల్పవృక్షంబు నగుచు

కవిగృహములందు నొప్పు శృంగారలక్ష్మి
నగుచుఁ గవిజనులెల్లరు నందుచుండు
ముక్తికాంతనగుచు ధరఁ బొసఁగునట్టి
సార్థకాభిఖ్యగల నాదుశక్తి నీవు
కవిజనారాధ్యబిరుద వైభవముగాంచి
తెలియక జ్ఞానమునవీడఁ దలఁచినావు
నిన్ను విడనాడలేక నా నేర్పుఁ జెప్పు
కొంటి నిఁకనైన నీ చేత నంచుకొమ్మ. 23

చ. కలమును గాలమున్ వరుసఁ గా సృజియించెను బ్రహ్మ; యందుచే
నిలుకడలేదు మాకు ధరణిన్ దిరుగాడుచునుందు మెప్పుడున్
నిలువ వశంబుగాదటంచు నిల్పిన లోకము తప్పులిట్లు ; నీ
వలనఁ బ్రగాఢ వరంబులందు బాధయగున్ బ్రియయంబుఁ గల్గుటన్.24

మ. అలనాఁ డా సరసీజసంభవుఁడు ద్వ్యాకార భేదమ్ముతోఁ
గలమున్ గాలము సృష్టిచేసె ధరణిన్ గాల్నిల్వదా రెంటికిన్
నిలుపన్ జూచినవేళ లోకములకున్ జేడ్పాటువాటిల్లు ; నీ
వలనన్ సర్వచరాచరంబులకు నీసీ ! భంగంబు సంధిల్లదే? 25

ఉ. చేసిన కార్యముల్ మగిని సిగ్గొకయింతయులేక చెప్పటల్
దోసమటంచు నెంచకను దుఃఖములానెడు వేళ నాత్మయున్
గాసిలువేళ నెవ్వరికిఁ గన్పడు ధర్మ మధర్మ పద్ధతుల్
చేసిన వన్నియైన మఱచి చెప్పితి దుఃఖము వెళ్లఁగ్రక్కుచున్.20

గీ. ఇప్పుడెచటకైనను నన్ను నేగుమన్న
నేమిసేతును నా బ్రతుకిట్లుమాత్ర
ననుచు నాత్మలోఁ దలపోసి యణఁగియుండు
గాని మిమ్మెట్లు వీడంగనౌను నాకు ? 27

గీ. అనుచుఁ దనవృత్తమున్ దెలియంగఁ జేసి
యెట్టకేలకు వలవల నేడ్వసాగ
నది విలోకించినంత నా హృదయ మప్డె
క్షణములోపల నీరయ్యె కఱఁగికఱఁగి. 28

ఉ. ఆవల తచ్చరిత్రమును సాంతముగా హృదయంబునందు సం
భావనఁ జేసినంత గనుపట్టను నాకు యదార్థమంతయున్
గావున నీ పయిన్ వదలినాఁడను దోఁచినరీతి వ్రాయఁగా
నేవిధినైన నీవు నెపుడేనియు మాఱువచింప నేర్తువే ? 29

చ. అని వచియించినాఁడ కలమా! యిఁకనైన ననుసరాగమడ్డిఁగుమా
మనమున నిన్ను నెన్నఁడును మాఱువలంప విశేషభక్తితో
నిను భజియించుచుందుఁ గనుక నీవును నాకరమందు సట్టుతే
పనివడినిల్చి శోభిలును భాస్వరసూక్తుల వెల్లడించుమా! 30

మ. కలమా! కైకొనుమా! నమస్కృతుల వేష్టన్ మీరసర్పింతు,నీ
బలమున్ గాంచివహించితింతదనుకన్ బ్రజ్ఞానిధుల్ రాట్సభన్
లలిమీరన్ దగు బుద్ధిచే సలరితిన్ రారాజులన్ జూచితిన్
గలిగెన్ భాగ్యములోటులేదునినుమా! నాపట్టునీవుండుటన్.

గీ. నీదు వ్రాతలు దా గమనించి కాదె
'కవిజనారాధ్య' బిరుదవై భవముగాంచు
మని వచించె నాడటు సహస్రావధాని
నాటివిషయంబు మఱవఁగా నాకు తరమె ? 32

ఉ. పొందితిలక్ష్మరాట్ప్రభువు ముందుగనిచ్చిన యారువందలన్
పొందితి గౌరవోన్నతులు పొందితినావఁ గ్రంథరాజముల్
పొందితి రాజగౌరవము పొందితి సత్కృషి పూజలన్నియున్
పొందితి వెన్క సత్సభవి పొందుగ నీవటు వ్రాసినంతటన్. 33

ఉ. పొందితి రత్నమాంబ కృపఁ బొందితి ధాన్యమువండు [భూమియున్
పొందితిభూషణావళులఁ బొందితి మేలగు వస్త్రముల్ మఱిన్
పొందితి స్వర్ణకంకణము పొందితిఁ బొందఁగ రాని భాగ్యమున్
పొందితినెన్ని యేనియును బొందుచు నీవటు వ్రాసినంతటన్. 34

సీ. మెప్పించితివి గదా మేలైన క్షేత్రమ్ము
వ్రాయించి లక్ష్మణరాజచంద్రు
నిప్పించితివి గదా యెసలేని భాగ్యంబు
నాప్యాయనముగ రత్నాంబచేత
కావించితివి గదా ఘనమైన సత్కృతి
రాజచంద్రుచరిత మోజవ్రాసి

తప్పించితివి గదా ముప్పుఁగూర్చెడు వ్యాధి
శతకయుగ్మమ్మును సలుపఁజేసి
రక్షించితివి గదా ప్రమదాలలామమున్
ప్రసవవేదనలచేఁ బడినయప్పుడు
నిలబెట్టితివి గదా సన్నుష్టు ప్రార్థింప
నాశువుగాఁగఁ బద్యముల వ్రాసి
స్థాపించితివి గదా తలయెత్తి స్నేహల
తాసంఘ మవనిలోఁ దనరునట్లు
రాఁజేసితివి గదా ప్రభమీఱ స్నేహల
తాసంఘమందు సభ్యుఁడనఁగని
చూపించితివి గదా సూరులు మెచ్చంగ
నీకుఁ గల్గిన నడి నెగడునట్లు
చేయించితివి గదా స్నేహాంబు శ్రీ సర
స్వతితోడ మైత్రైన ప్రతిభఁజూపి
రచియించితివి గదా రాజగోపాలుని
చెల్మిఁగాంచెడురీతి చెంగలించి

గీ. ఇంతకంటెను మించినదేది ? యిందు
నందు గౌరవ సత్కృతు లందఁజేసి
తి ; కలశమా ! ధన్యుఁడనయితి నీకు భజింతు
నిన్ను నెల్లవేళలయందు నెమ్మితోడ.

గీ. ఆ సరస్వతీ రూపమే యుంచు నిన్ను
దలఁచినాఁడను నాదగు తలపులోన
యట్లుగాకున్న నేరీతి నందఁగలుగు
నమిత విఖ్యాతి యుభయ లోకములయందు. 36

—♦ గద్యము. ♦—

ఇది శ్రీమత్పరదేవతా కరుణాకటాక్షలబ్ధ కవితావిచిత్ర,
వాజపేయయాజికుల పవిత్ర, రామనాథ పుత్ర,
కవిజనారాధ్య బిరుదగేయ, సుజనవిధేయ,
రామసుబ్బరాయప్రణీతంబగు "కలము"
అను ఖండకావ్యమునందు
సర్గము సంపూర్ణము

హస్తసాముద్రిక నిలయం, కాకరపర్రు.

తమయొక్క భూతభవిష్యద్వర్తమానములు తెలుసుకొనగోరువారు తమ రెండు అరచేతిముద్రలును, పుట్టిన తేది, నెల, సంవత్సరము వగైరాలు పంపించిన తమ శుభాశుభ దినములు, తమ స్వభావము, మంచి-చెడుగు లేయే సంవత్సరములలో గలుగునో ఉంగరములో నుపయోగించుటకు తమకు లాభ మొనగూర్చు రాయిని నిర్ణయించుట మొదలగు సలహాల నుచితముగా నొసంగెదను.

కె. యస్. యన్. మూర్తి,
PALMIST